

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z wniosku P. S.A. w K.

przy uczestnictwie A. J., G. J. i K. J. G.

o stwierdzenie nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 1 czerwca 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 21 maja 2015 r., sygn. akt V Ca (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie z wniosku P. Spółki Akcyjnej w K. (dalej: „P. w K.”), następcy prawnego P. Spółki Akcyjnej w W. (dalej:

„P. w W.”), z udziałem A. J. oraz A. J., Sąd Rejonowy w P. stwierdził, że P. w K. nabyła przez zasiedzenie z dniem 31 sierpnia 2002 r. służebność gruntową, odpowiadającą treści służebności przesyłu, na nieruchomości stanowiącej własność A. J. i A. J., położonej w Z., gminie P., obejmującej działkę nr 304/1, dla której Sąd Rejonowy w P. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), o przebiegu wskazanym w opinii biegłego S. M. i oznaczonej na mapie wydanej do tej opinii. Służebność ta polega na przeprowadzeniu przez obciążoną nieruchomość linii elektroenergetycznej o napięciu 220 kV relacji K. M. P. wraz z pasem technologicznym o szerokości 50 metrów (2 razy 25 metrów od osi linii), zajmującym w obrębie działki nr 304/1 teren wyznaczony przez punkty graniczne: b-E-F-A-b o powierzchni 0,1026 m², przesyłaniu za pomocą tej linii energii elektrycznej i prawie przechodu i przejazdu w celu konserwacji, naprawy lub wymiany elementów linii, a także w celu dokonywania jej oględzin przez każdorazowego właściciela linii.

Sąd ustalił, że w 1943 r. wybudowano linię elektroenergetyczną biegnącą ze Stacji Energetycznej w K. do Stacji Energetycznej w P. oraz ze Stacji Energetycznej w P. do Stacji Energetycznej w M.. Decyzją Prezydenta m. W. z dnia 28 października 1977 r. zatwierdzono plan realizacyjny przebiegu linii napowietrznej 220 kV - wprowadzenie do stacji P., wcięcie do linii 220 kV K. oraz udzielono pozwolenia na budowę tej linii. W dniu 18 września 1978 r. nieruchomość w Z., w gminie P., obejmującą działkę nr 304/1, kupili A. i A., małżonkowie J.. Przeprowadzone kable napowietrzne linii energetycznej znajdujące się na tej działce są częścią składową linii energetycznej 220 kV relacji P.- K., P.- M., aktualnie wchodzącej w skład P. w K.

W czasie działania linii pracownicy zakładów energetycznych (poprzedników prawnych P. w K.) wykonywali prace remontowo-konserwacyjne. Uczestnicy nie utrudniali im dostępu do działki nr 304/1. Dwukrotnie, tj. w latach 2008 i 2013, dostali od wnioskodawcy pieniądze w związku z pracami wykonywanymi na ich działce.

Sąd podzielił pogląd, że z dniem oddania linii w nowym kształcie rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej, odpowiadającej treścią

służebności przesyłu. Przynajmniej od dnia 31 sierpnia 1972 r. odcinek linii elektroenergetycznej 220 kV relacji K.- P.- M. biegnący przez nieruchomości uczestników wchodził w skład przedsiębiorstw energetycznych, był przez nie wykorzystywany w sposób ciągły. Wnioskodawca może więc doliczyć sobie okres posiadania przez jego poprzedników prawnych od tej daty.

Rozważając kwestię dobrej lub złej wiary w zakresie posiadania służebności, Sąd podkreślił, że wnioskodawca powołał się wprawdzie na fakt wydania na rzecz jego poprzednika prawnego decyzji administracyjnej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 ze zm., dalej: „ustawa z 1958 r.”) w odniesieniu do nieruchomości uczestników, ale przyznał zarazem, że nie legitymuje się tą decyzją, ponieważ zachowała się tylko niewielka część dokumentacji z lat przebudowy linii. Następnie Sąd stwierdził, że do ustalenia, iż poprzednik prawny wnioskodawcy miał tytuł prawny do posiadania tej nieruchomości w zakresie służebności niezbędne jest legitymowanie się taką decyzją, nie wystarczy natomiast tylko powołanie się na nią. Fakt, że decyzja zaginęła i nie jest obecnie możliwe jej odtworzenie, powoduje, że wnioskodawca nie jest w stanie wykazać, że nabycie posiadania nastąpiło w dobrej wierze. Należy więc uznać, że poprzednik prawny wnioskodawcy pozostawał w złej wierze. Uwzględniając trzydziestoletni termin zasiedzenia (art. 172 § 2 i art. 176 w związku z art. 292 k.c.) uznał, że zasiedzenie służebności nastąpiło z dniem 31 sierpnia 2002 r.

Apelację od postanowienia z dnia 16 kwietnia 2014 r. wnieśli uczestnicy.

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 21 maja 2015 r. zmienił zaskarżone postanowienie z dnia 16 kwietnia 2014 r. w ten sposób, że oddalił wniosek o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Sąd uznał, że ani poprzednicy prawni wnioskodawcy, ani wnioskodawca nie byli posiadaczami służebności w rozumieniu art. 353 § 1 k.c. W jego ocenie zakłady energetyczne korzystały z nieruchomości uczestników na podstawie decyzji wydanej zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z 1958 r. W świetle judykatury Sądu

Najwyższego wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z takiej decyzji nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68, z i dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 9/14, OSNC 2015, nr 3, poz. 30).

Wprawdzie w niniejszej sprawie kopia stosownej decyzji nie została załączona do wniosku, ale na fakt jej wydania powołał się wnioskodawca składając dokumenty potwierdzające jej wydanie oraz faktyczne podjęcie prac na jej podstawie, tj. korespondencję z Prezydium Rady Narodowej (karty 166-168 akt sprawy). Według Sądu niewątpliwie umieszczenie urządzeń przez zakłady energetyczne, a następnie korzystanie z nich, jest manifestowaniem posiadania nieruchomości w zakresie służebności.

Działanie przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych, które legalnie postawił na cudzej nieruchomości w związku z wywłaszczeniem właściciela w drodze ograniczenia przysługującego mu prawa własności, polegające na wstępie na nieruchomość i podejmowanie wobec własnych urządzeń działań koniecznych dla zapewnienia im sprawności technicznej, jest wykonywaniem uprawnień, które zostały mu zagwarantowane w ustawie (art. 35 ust. 2 ustawy z 1958 r.), albo w decyzji, dla której podstawę prawną stanowi art. 124 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 2147 ze zm.).

Dowodami na to, że wydana została decyzja, na podstawie której zakłady energetyczne miały prawo stosować ograniczenia prawa własności w stosunku do działki uczestników, były protokół odbioru technicznego z dnia 9 lipca 1981 r., protokół z ustaleń nr 1 z dnia 15 sierpnia 1993 r. i regulamin wykonywania prac malarskich z dnia 20 lipca 1994 r.

Skarga kasacyjna od postanowienia z dnia 21 maja 2015 r. została wniesiona przez wnioskodawcę. Zarzucił on naruszenie art. 231 w związku z art. 391 § 1, art. 382 i art. 233 k.p.c. oraz art. 35 ust. 1 ustawy z 1958 r., art. 292 i art. 352 w związku z art. 172 § 2 k.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

W toku postępowania kasacyjnego na miejsce zmarłego uczestnika A. J. do sprawy wstąpili spadkobiercy G. A. J. i K. J. G..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem zarzuty naruszenia art. 231 i 233 § 1 k.p.c. nie mogą być podstawą skargi kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I CSK 123/10, nie publ., z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, nie publ., i z dnia 9 października 2014 r., I CSK 544/14, OSNC-ZD 2016, nr A, poz. 4), ponieważ skargi nie można oprzeć na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 3 k.p.c.).

Wnioskodawca jako podstawę skargi kasacyjnej powołał również naruszenie art. 382 k.p.c. Przepis ten może stanowić taką podstawę, jeśli Sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego w sprawie materiału procesowego i mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 146, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 634/12, OSNC-ZD 2014, nr 3, poz. 54, i z dnia 1 grudnia 2016 r., I PK 241/15, nie publ.).

W niniejszej sprawie doszło do zarzucanego przez wnioskodawcę naruszenia art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., skoro Sąd Okręgowy uwzględniając jedynie niewielką część zgromadzonego materiału procesowego dotyczącą istnienia bliżej nieskonkretyzowanej decyzji administracyjnej, która miała być wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 1958 r., nie rozważył tej części materiału procesowego, która obejmuje ustalenia co do chwili wzniesienia linii elektroenergetycznej przechodzącej przez nieruchomość uczestników i co do rodzaju i charakteru prac wykonywanych w związku z tą linią na tej nieruchomości. Uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy ze względu na to, że istnienie powołanej decyzji stanowiło decydujący powód wydania postanowienia oddalającego wniosek skarżącego o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Wobec zasadności zarzutu naruszenie art. 382 k.p.c. bezprzedmiotowe było rozpatrywanie pozostałych zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw